

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1919.

Andra kammaren.

Nr 2.

Lördagen den 11 januari.

Kl. 10,30 f. m.

§ 1.

Upplästes följande till kammaren inkomna protokoll:

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet den 10 januari 1919.

Till justitiedepartementet hade från överståthållarämbetet insänts en den 8 januari 1919 dagtecknad fullmakt av innehåll, att sedan riksgäldsfullmäktigen filosofie doktorn K. Hildebrand blivit utsedd till ledamot av riksdagens andra kammare för Stockholms stads andra valkrets för en tid av tre år, räknade från och med den 1 januari 1918, men denna plats blivit ledig, vid förrättning enligt 67 § av lagen om val till riksdagen filosofie licentiaten Arne Forssell blivit utsedd att inträda såsom ledamot av nämnda kammare för tiden till den 1 januari år 1921.

Vid den granskning av fullmakten, som företogs inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet samt vidare av vederbörande fullmäktige i riksbanken och i riksgäldskontoret, framställdes mot fullmakten icke någon anmärkning.

Protokoll över vad sålunda förekommit skulle jämte den granskade fullmakten överlämnas till andra kammaren.

I ämbetet:
G. Grefberg.

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet den 10 januari 1919.

Till justitiedepartementet hade från Kungl. Maj:ts befallningshavande i Uppsala län insänts en den 8 januari 1919 dagtecknad fullmakt av innehåll, att sedan godsägaren O. A. Berg å Staby blivit utsedd till ledamot av riksdagens andra kammare för Uppsala läns valkrets för en tid av tre år, räknade från och med den 1 januari år 1918, men denna plats blivit ledig, vid förrättning enligt 67 § av lagen om val till riksdagen rådmannen Walter Kant i Uppsala blivit utsedd att inträda såsom ledamot av nämnda kammare för tiden till den 1 januari år 1921.

Vid den granskning av fullmakten, som företogs inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet samt vidare av vederbörande fullmäktige i riksbanken och i riksgäldskontoret, framställdes mot fullmakten icke någon anmärkning.

Protokoll över vad sålunda förekommit skulle jämte den granskade fullmakten överlämnas till andra kammaren.

I ämbetet:
G. Grefberg.

*Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen
för justitiedepartementet den 10 januari 1919.*

Till justitiedepartementet hade från Kungl. Maj:ts befallningshavande i Göteborgs och Bohus län insänts en den 7 januari 1919 dagtecknad riksdagsmannafullmakt av innehåll att sedan borgmästaren m. m. Axel Sundberg i Lysekil blivit utsedd till ledamot av riksdagens andra kammare för Göteborgs och Bohus läns norra valkrets för en tid av tre år, räknade från och med den 1 januari 1918 men denna plats blivit ledig, vid förrättning enligt 67 § av lagen om val till riksdagen fiskaren och hemmansägaren Bernhard Corneliusson, Kyrkesund, Koster, blivit utsedd att inträda såsom ledamot av nämnda kammare för tiden till den 1 januari 1921.

Vid den granskning av fullmakten, som företogs inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet samt vidare av vederbörande fullmäktige i riksbanken och i riksgäldskontoret, anmärktes, att i fullmakten förekomme ett par mindre avvikelser från det i § 68 i lagen om val till riksdagen stadgade formulär, men som dessa avvikelser icke voro av beskaffenhet att därigenom meningen förändrades eller ötydlighet eljest föranleddes, ansågs fullmakten böra godkännas; och skulle protokoll över vad sålunda förekommit meddelas andra kammaren, varjämte fullmakten skulle till kammaren överlämnas.

I ämbetet:
G. Grefberg.

Jämte det protokollen lades till handlingarna, godkände kammaren de däri omnämnda fullmakterna samt förklarade herrar Forssell, Kant och Corneliusson behöriga till riksdagsmannakallets utövande.

Herr talmannen tillkännagav, att herrar Forssell och Kant denna dag intagit sina platser i kammaren.

§ 2.

Herr talmannen meddelade, att herrar Hage och Karlsson i Sandviken inställt sig vid riksdagen.

§ 3.

På hemställan av herr talmannen, som förmäde sig hava om tiden för valen samrätt med första kammarens talman, beslöt kamma-

ren att företaga val av ledamöter i de ständiga utskotten tisdagen den 14 och suppleanter i samma utskott onsdagen den 15 innevarande januari.

Vidare beslöt kammaren på förslag av herr talmannen, att antalet suppleanter i de ständiga utskotten skulle utgöra två flera än de ordinarie ledamöterna i varje utskott.

§ 4.

Herr talmannen och kammarens herrar ledamöter avgingo kl. 10,45 till slottskapellet, varest riksdagspredikan hölls. Efter slutad gudstjänst begav sig kammaren till rikssalen.

Hans Maj:ts Konungen öppnade där riksdagen med ett tal, varefter hans excellens herr statsministern *Edén* uppläste Kungl. Maj:ts berättelse om vad i rikets styrelse sedan sista lagtima riksdags sammanträde sig tilldragit.

Efter det första kammarens talman framfört första kammarens undersåtliga vördnad, framträdde andra kammarens talman och ytttrade:

Eders Majestät!

Då innehället i detta Eders Majestäts frontal blir känt ute i landet skall en hoppfull tillfredsställelse göra sig gällande hos breda lager av vårt folk.

Det vidgade medbestämmande i vårt politiska liv, som nu bebådas, samt den stora värdefulla reform för landets arbetande folk, som ställes i utsikt genom förkortning och laglig reglering av arbetstiden, äro reformer som en gång genomförda skola bidraga att trygga vårt lands lugna utveckling.

Medborgarrätt och medborgarplikt frammanar medborgaransvar och detta ansvar torde utgöra säkraste grunden för ett sunt samfundsliv.

Jag vågar uttala förvisning om att andra kammaren för sin del skall rätt bedöma värdet i de stora reformförslag som föreläggas riksdagen samt efter noggrann prövning genom sina beslut bidraga till en lycklig lösning av desamma.

Med denna försäkran frambär jag inför Eders Majestät kammarens undersåtliga vördnad.

Härpå fingo talmännen vardera mottaga ett exemplar av Kungl. Maj:ts proposition, nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov ävensom ett exemplar av Kungl. Maj:ts proposition, nr 2, om tilläggsstat till riksstaten för år 1919, varefter ceremonien på rikssalen avslutades; och åtskildes andra kammaren vid utgåendet från rikssalen, enligt beslut fattat före avgången från dess samlingsrum.

In fidem
Per Cronvall.

Måndagen den 13 januari.

Kl. 2,30 e. m.

§ 1.

Upplästes ett till kammaren inkommet sjukbetyg, så lydande:

Riksdagsman Bernhard Corneliussön, Kyrkesund, Sydkoster, som denna dag blivit undersökt, lider av spanska sjukan och utgör detta ett bestämt hinder för hans närvarande vid riksdagens öppnande, vilket på heder och samvete intygas.

Strömstad den 9 januari 1919.

C. Fritzell,
extra prov. läkare.

§ 2.

Vidare upplästes följande till kammaren ankomna protokoll:

*Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen
för justitiedepartementet den 11 januari 1919.*

Till justitiedepartementet hade från Kungl. Maj:ts befallningshavaande i Östergötlands län insänts en den 9 januari 1919 dagtecknad fullmakt av innehåll att, sedan redaktören Axel Sterne i Mjölby blivit utsedd till ledamot av riksdagens andra kammare för Östergötlands läns södra valkrets för en tid av tre år, räknade från och med den 1 januari år 1918, men denna plats blivit ledig, vid förrättning enligt 67 § av lagen om val till riksdagen lokomotiveldaren Gottfrid Karlsson, Vadstena, blivit utsedd att inträda såsom ledamot av nämnda kammare för tiden till den 1 januari år 1921.

Vid den granskning av fullmakten, som företogs inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet samt vidare av vederbörande fullmäktige i riksbanken och i riksgäldskontoret, framställdes mot fullmakten icke någon anmärkning.

Protokoll över vad sålunda förekommit skulle jämte den granskade fullmakten överlämnas till andra kammaren.

I ämbetet:
G. Grefberg.

*Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen
för justitiedepartementet den 11 januari 1919.*

Till justitiedepartementet hade från Kungl. Maj:ts befallningshavaande i Östergötlands län insänts en den 9 januari 1919 dagtecknad fullmakt av innehåll att, sedan handelsföreståndaren Josef Ericson i Åtvidaberg blivit utsedd till ledamot av riksdagens andra kammare för Östergötlands läns södra valkrets för en tid av tre år räknade från

och med den 1 januari år 1918, men denna plats blivit ledig, vid förrättning enligt 67 § av lagen om val till riksdagen lantbrukaren Edvin Johanson, Rimforsa, blivit utsedd att inträda såsom ledamot av nämnda kammare för tiden till den 1 januari år 1921.

Vid den granskning av fullmakten, som företogs inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet samt vidare av vederbörande fullmäktige i riksbanken och i riksgäldskontoret, framställdes mot fullmakten icke någon anmärkning.

Protokoll över vad sålunda förekommit skulle jämte den granskade fullmakten överlämnas till andra kammaren.

*I ämbetet:
G. Grefberg.*

*Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen
för justitiedepartementet den 11 januari 1919.*

Till justitiedepartementet hade från Kungl. Maj:ts befallningshavande i Västerbottens län insänts en den 7 januari 1919 dagtecknad fullmakt av innehåll att, sedan lantbrukaren Carl Viktor Lindmark i Drängsmark blivit utsedd till ledamot av riksdagens andra kammare för Västerbottens norra valkrets för en tid av tre år, räknade från och med den 1 januari år 1918, men denna plats blivit ledig, vid förrättning enligt 67 § av lagen om val till riksdagen skiftesgodemannen Ludv. Brännström i Ljusvattnet, Burträsk, blivit utsedd att inträda såsom ledamot av nämnda kammare för tiden till den 1 januari år 1921.

Vid den granskning av fullmakten, som företogs inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet samt vidare av vederbörande fullmäktige i riksbanken och i riksgäldskontoret, framställdes mot fullmakten icke någon anmärkning.

Protokoll över vad sålunda förekommit skulle jämte den granskade fullmakten överlämnas till andra kammaren.

*I ämbetet:
G. Grefberg.*

Jämte det protokollen lades till handlingarna godkände kammaren de däri omnämnda fullmakterna samt förklarade herrar Karlsson i Vadstena, Johanson i Rimforsa och Brännström behöriga till riksdagsmannakallets utövande.

Herr talmannen tillkännagav, att herrar Karlsson i Vadstena och Brännström denna dag intagit sina platser i kammaren.

§ 3.

Herr talmannen anmälde, att herrar Söderhielm, Öberg, Molin och Persson i Björnsbyholm inställt sig vid riksdagen.

§ 4.

Herr statsrådet *Undén* avlämnade

dels Kungl. Maj:ts skrivelse till riksdagen den 9 innevarande januari med tillkännagivande, att Kungl. Maj:t förordnat statsrådet *Bror August Petren* att under innevarande års lagtima riksdag utöva den befattning med riksdagsärenden, som jämlikt § 46 riksdagsordningen tillkommer en ledamot av statsrådet,

dels Kungl. Maj:ts skrivelse till riksdagen likaledes av den 9 januari, i vilken skrivelse Kungl. Maj:t äskade, att särskilda deputerade måtte, jämlikt § 54 regeringsformen och § 50 riksdagsordningen, av riksdagen utväljas för att med Konungen överlägga,

dels ock Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 3, med förslag till lag om rätt till litterära och musikaliska verk m. m.; och

nr 5, med förslag till lag om ändringar i och tillägg till lagen den 10 juli 1899 om skydd för vissa mönster och modeller.

Kammaren beslöt att lägga Kungl. Maj:ts ovanberörda skrivelser till handlingarna, varjämte underrättelse om innehållet i förstnämnda skrivelse skulle meddelas vederbörande utskott samt de ledamöter, som hava inseendet över riksdagens kansli.

De avlämnade propositionerna blevo på begäran bordlagda.

Härefter beslöt kammaren på förslag av herr talmannen att torsdagen den 16 dennes företaga val av deputerade, på sätt Kungl. Maj:t begärt.

§ 5.

Jämlikt beslut den 10 innevarande januari företogs nu val av tre ledamöter att delta i talmansöverläggningarna; och blevo därtill utsedda:

herr *Branting*,

» *Lindman*, och

» *Adelswärd*,

en var med 177 röster.

§ 6.

Vid härefter anställt val av de två ledamöter, vilka jämte två ledamöter av första kammaren skulle hava inseende över riksdagens kansli, blevo därtill valda:

herr *Hederstierna* och

» *Rune*,

vardera med 116 röster.

§ 7.

Vidare företogs val av åtta ledamöter att jämte herr talmannen tillsätta kammarens kanslipersonal och vaktbetjäning; och utsågos därvid:

herr *Andersson* i Knäppinge,
» *Borg*,
» *Bökelund*,
» *Eriksson* i Grängesberg,
» *Jönsson* i Revinge,
» *Kjellberg*,
» *Tengdahl* och
» *Vennersten*,

en var med 95 röster.

§ 8.

Anställdes val av tre ledamöter att handhava värden om kammarens ekonomiska angelägenheter; och blevo därtill valda:

herr *Kristensson*,
» *Odqvist* och
» *Röing*,

en var med 98 röster.

§ 9.

Justerades protokollsutdrag angående de i paragraferna 5. 6. 7 och 8 här ovan omförmälda valen.

§ 10.

Avgåvos följande motioner nämligen av

herr *Vennerström m. fl.*, nr 1, om anslag till arbeten å statsbanan Forsmo—Hoting m. m.; och

herr *Ericson* i Obergå m. fl., nr 2, om inköp för statens räkning av år 1920 inom landet skördat vete, råg och korn.

Dessa motioner bordlades.

§ 11.

Till bordläggning anmäldes:

Kungl. Maj:ts den 11 innevarande januari avgivna propositioner:
nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov; och
nr 2, om tilläggsstat till riksstaten för år 1919;

Kungl. Maj:ts på rikssalen upplästa berättelse om vad i rikets styrelse sedan sista lagtima riksdags sammanträde sig tilldragit;

riksdagens år 1918 församlade reviorers berättelse angående riksbanken;

justitieombudsmannens ämbetsberättelse samt tryckfrihetskommitterades berättelse; och
militieombudsmannens ämbetsberättelse.

§ 12.

Justerades ett protokollsutdrag.

§ 13.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Vennersten* under 14 dagar från och med den 20 januari.

§ 14.

Herr talmannen anmälde, att herr *Ander* inställt sig vid riksdagen och intagit sin plats i kammaren.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 3,22 e. m.

In fidem
Per Cronvall.